

Digital praksis i barnehagen: En studie av kompetanse og holdninger til bruk av digitale medier i barnehagen

«Hvilken rolle spiller barnehagelærerens kompetanse og holdninger på digitale medier i barnehagen, og hvordan kan dette påvirke barnehagens bruk av digitale medier?»

Luna Victoria Fredriksen Kvitvik
Kandidatnummer: 16

Bacheloroppgave
Emnekode: BKBAC3900

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

I starten av bachelorskrivingen fikk dette dokumentet navnet «Begynnende bachelor». Det er med mye entusiasme, at jeg nå har endret dokumentnavnet til «Ferdig bachelor». Det har ikke vært en enkel vei, men det er med stor glede og stolthet at jeg nå presenterer min bacheloroppgave i barnehagelærerutdanningen med vekt på musikk, drama, kunst og håndverk. Jeg nærmer meg nå slutten av min utdanning, som har vært en spennende og innholdsrik 3-årig reise på Dronning Mauds Minne Høgskole. Mange lærere på denne skolen har gitt meg motivasjon og inspirasjon, som jeg kommer til å ha med meg i min fremtidige jobb som barnehagelærer.

Jeg ønsker først å takke mine veiledere, de har kommet med oppmuntringer, veiledning og tilbakemeldinger, som har vært med på å utvikle meg både faglig og personlig.

Deretter vil jeg takke mine venner og min samboer, som har møtt meg med anerkjennelse, medfølelse og støtte gjennom hele prosessen. Jeg vil spesielt takke min gode venn og medstudent Vilde, som har både ledd og grått med meg i skrivingen av bacheloroppgaven, og holdt motet mitt oppe.

Som jeg nå nærmer meg slutten på min utdanning, kan jeg se tilbake på en utrolig lærerik og spennende tid. Jeg er takknemlig for all kunnskapen jeg har fått med meg og er nå godt rustet til å begynne min karriere som barnehagelærer.

Til slutt vil jeg takke informantene mine, uten dem hadde ikke denne oppgaven eksistert. Jeg håper at du som leser kan finne nyttig, interessant og lærerik informasjon fra denne oppgaven.

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Oppgavens struktur.....	5
1.4 Begrepsavklaring.....	5
2. Teori.....	6
2.1 Barnehagen som en lærende organisasjon.....	6
2.2 Digital praksis.....	8
2.3 Det kunstfaglige perspektivet.....	9
3. Metode.....	12
3.1 Kvalitativ metode.....	12
3.2 Intervju i form av semistrukturert intervju.....	13
3.4 Gjennomføring av intervju.....	15
3.5 Intervjuguide.....	14
3.6 Rekruttering av informanter.....	15
3.7 Etske retningslinjer.....	17
3.8 Analyse av data.....	15
3.9 Metodekritikk.....	18
4. Funn og Drøfting.....	18
4.1 Holdninger til digitale medier.....	19
4.2 Kompetanse innen digitale medier.....	21
5. Oppsummering og avslutning.....	25
Litteraturliste.....	27
Vedlegg.....	29
1.1 Samtykkeskjema.....	29
1.2 Intervjuguide 1.....	31

1.3 Intervjuguide 2 32

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I en av mine praksisperioder hadde vi en oppgave om å planlegge, lede og vurdere et utviklingsarbeid som omhandlet barns lek, og jeg valgte etter hvert å ha tema digital praksis i barnehagen og hvordan dette kan tas inn i barns lek. Jeg startet et prosjekt med barna, inspirert av en av de ansattes tidligere prosjekt, som var å lage en stop-motion-film sammen med barna. Jeg valgte ut ulike barn til prosjektet i samarbeid med enkelte i personalet, og startet prosjektet med barna. Barna var deltakende i hvert steg av prosessen, og til sammen tok prosjektet tre «økter». Da filmen var ferdig, ble den vist frem til de andre barna på basen, og de som hadde vært med å lage filmen syntes dette var ekstremt spennende. Filmen ble også vist til ansatte og lagt i månedsbrevet. Jeg fikk veldig mange positive tilbakemeldinger om hvor fantastisk filmen var, og at det virket som et veldig spennende prosjekt. Selv om det var veldig fine tilbakemeldinger å få, fikk det meg til å tenke over hvor overrasket de fleste ansatte ble når jeg fortalte hvor kort tid prosessen hadde tatt. Det virket for meg som at de ansatte trodde at et slikt prosjekt skulle være veldig tidskrevende og komplisert. For min del derimot, syntes jeg at det var ekstremt enkelt å gjennomføre, og jeg var ikke overrasket da vi var ferdige etter tre økter.

Denne hendelsen i praksis fikk meg til å vurdere hvorfor de ansattes innstilling var som den var, og hvorfor jeg syntes at dette var enkelt å gjennomføre. Etter praksisperioden var jeg nysgjerrig på etter å finne svar, og hadde et ønske om å undersøke temaet digital praksis nærmere. Det fikk meg til å innse at dette kunne bacheloroppgaven min handle om, og jeg bestemte meg da for å basere bacheloren min på mitt utviklingsarbeid i praksis. Mitt tema ble da:

«Digital praksis i barnehagen: En studie av kompetanse og holdninger til bruk av digitale medier i barnehagen»

1.2 Problemstilling

Problemstillingen min endret seg mye gjennom bacheloren. Helt i begynnelsen av bachelorplanleggingen, laget jeg først en veldig åpen og generell problemstilling, som jeg og veilederne mine senere innså ikke passet like godt til oppgaven min. Jeg prøvde meg frem sammen med den ene veilederen min, og vi ble enige om å vente med å ferdigstille problemstillingen til jeg hadde gjennomført alle intervjuene, da jeg kom til å vite mer om

datamaterialet etter det. I mellomtiden brukte jeg mye tid på å tenke over hva jeg egentlig ønsket å få frem gjennom min bachelor, og hvor interessen min lå. Jeg konkluderte med at jeg var i all hovedsak interessert i de ansattes syn og tanker, og innså gjennom datamaterialet fra de to første intervjuene mine hva som jeg egentlig hadde fått svar på. Mine spørsmål som jeg ønsket å få svar på gjennom bacheloren min, var «Hvilken kompetanse og holdninger har egentlig de ansatte i barnehagen når det kommer til digitale medier, og har de forskjellige meninger?» Og «Hvordan har disse holdningene betydning for barnehagens bruk av digitale medier i barnehagen». Jeg lurte også på hvordan kunstfagene kunne komme inn i det digitale i barnehagen, men bestemte meg for å ikke ha dette som en egen del av problemstillingen, men heller som en del av teoridelen og drøftingen av intervjuene. Med alle disse spørsmålene, ble problemstillingen min til slutt:

«Hvilken rolle spiller barnehagelærerens kompetanse og holdninger på digitale medier i barnehagen, og hvordan kan dette påvirke barnehagens bruk av digitale medier?»

1.3 Oppgavens struktur

Jeg vil først starte med en begrepsavklaring for ordene digital praksis, digitale medier og ReKom. Deretter vil jeg presentere teori til hver del av bachelorarbeidet mitt. Videre kommer metoddelen, hvor jeg forklarer valg av metode, og de metodene jeg har tatt i bruk, som er kvalitativ forskningsmetode. Neste del består av mine funn og drøfting, hvor jeg tar for meg begge informantene mine separat først, deretter likheter og ulikheter. Til slutt kommer det en oppsummering og avslutning. Vedlegg, slik som intervjuguide og samtykkeskjema, blir lagt til sist i oppgaven.

1.4 Begrepsavklaring

ReKom:

I denne bacheloren, blir forkortelsen ReKom brukt i eksempler fra min tidligere praksisbarnehage, hvor de hadde hovedfokuset «Digital praksis». ReKom står for Regional ordning for kompetanseutvikling, og det er en ordning som skal bidra til at barnehager utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Denne utviklingen skal ta utgangspunkt i rammeplanen, og den er basert på analyse og kartlegging av utviklings- og kompetansebehovet i barnehager, målet med denne ordningen er å sikre at alle barn får et likeverdig barnehagetilbud, og at dette tilbudet er av høy kvalitet (Dronning Mauds Minne Høgskole). Det er styrer som involverer personalgruppen og ser på

barnehagens kompetansebehov, barnehageeier kartlegger personalets kompetanse, og bringer behovene opp til kompetansenettverket, Kompetansenettverket har oversikt over kompetansebehovet i sitt nettverk, det er ti slike nettverk i barnehagen (Statsforvalteren, 2019).

Digital praksis:

I min tidligere praksisbarnehage ble jeg fortalt at barnehagen hadde «digital praksis» som hovedfokus, og at dette var noe de hadde fra ReKom. Jeg har senere lært at digital praksis er et område for kompetanseutvikling under ReKom. I denne bacheloroppgaven brukes uttrykket «digital praksis» for å forklare hvilket kompetansesatsningsområde min tidligere praksisbarnehage hadde som hovedfokus. Barnehagens digitale praksis er noe som skal bidra til barns læring, kreativitet og lek (Utdanningsdirektoratet, u.å.).

Digitale medier og digitale verktøy:

Digitale medier og digitale verktøy blir i denne teksten brukt med samme definisjon; Digitale produkter og/eller nettsider som kan eller skal brukes i barnehagen. Rammeplanen skriver at digitale verktøy skal brukes av personalet aktivt sammen med barna, og det skal ikke domineres som arbeidsmåte. Poenget med bruk av digitale medier i barnehagen er at barna skal utvikle en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 44-45).

2. Teori

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere relevant teori i forhold til min problemstilling. Jeg har valgt å først se på barnehagen som en lærende organisasjon, herunder motivasjon i barnehagen. Deretter skal jeg presentere digital praksis og dens komplekse kompetanse, og til slutt vil jeg se på det kunstfaglige perspektivet til barnehagen, delt inn i to deler: *Digitale medier som en ressurs i kunstfagene, Kreativitet og Barnehagelærerens kompetanse innen kunstfagene.*

2.1 Barnehagen som en lærende organisasjon

Rammeplanen skriver at målet med barnehagen som en pedagogisk virksomhet, er å gi barn et tilrettelagt tilbud som er i tråd med rammeplanen og barnehageloven, og for å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37). Skoglund og Sundvall(2020) skriver at for at barnehagen skal kunne være en lærende

organisasjon under utvikling, må personalet i barnehagen ha tilgang på kompetanseheving (Skoglund & Sundvall, 2020, s. 18).

En del av barnehagen som en lærende organisasjon, handler om motivasjonen til de ansatte. Gotvassli (2019) forklarer motivasjon som: «drivkraften bak en viljebestemt handling». Han skriver videre at om en styrer øker motivasjonen hos sine medarbeidere, vil medarbeideren bruke mer av sin totale energimengde på den aktuelle oppgaven (Gotvassli, 2019, s. 177).

Motivasjon

Gotvassli (2019) beskriver tre ulike belønningssystemer for motivasjon i praksis: Økonomisk ansporende midler, sosialt ansporende midler, og psykologisk ansporende midler. Jeg skal presentere alle tre belønningssystemer kort, men hovedsakelig fokusere på psykologisk ansporende midler (Gotvassli, 2019, s. 181).

Økonomisk ansporende midler går hovedsakelig ut på lønnen. Den bør være rettferdig, og ut ifra utdanningsbakgrunn og ansvar, men også burde det være samsvar mellom ytelse og belønning, noe den ikke alltid er. I de fleste tilfeller har de ansatte regulativlønn, og lønnes dermed ikke ut ifra innsats eller ytelse. De sosialt ansporende midlene er gunstige pensjonsordninger, turer, barnehageplass og andre arrangementer, slik som julebord. Disse midlene er heller ikke avhengig av barnehageansattes egen innsats, men de kan likevel være midler for å legge til rette for en sterkere organisasjonskultur (Gotvassli, 2019, ss. 180-181).

De psykologiske ansporende bildene er basert på teoriene av Herzberg, teoriene av Maslow, og de psykologiske jobbkravene. Herzbergs motivasjons- og trivselsfaktorer går ut på bestemte faktorer som skaper tilfredshet og bidrar til økt motivasjon, de kalles for motivasjonsfaktorer. Eksempler på disse er anerkjennelse, følelsen av å få arbeid gjort, å få ansvar, og innholdet i selve arbeidet. (Herzberg, 1987, referert i Gotvassli, 2019, s.179).

Maslow utviklet en behovspyramide, som forklarer i hovedsak at mennesket har behov for å være, lære og oppleve. Mennesker har forhold til ting, til andre mennesker og til vår egen utvikling (Maslow, 1954, referert i Gotvassli, 2019, s. 178).

De psykologiske ansporende midlene har et utvalg av virkemidler, jeg ønsker å trekke frem to av disse; *Konkrete mål og spesifikke krav*, og *kompetanseutvikling*.

Konkrete mål og spesifikke krav handler om å gjøre det enklere for lederen og andre ansatte. Om lederen bruker spesifikke mål, blir medarbeiderne motivert til å nå målene, og det vil bli enklere å kontrollere resultater av arbeidet. Et eksempel på dette kan være at lederen ber

personalet om å gjøre seg kjent med å ta bilder med iPad. Da vil de ansatte ha ett spesifikt mål å nå, og lederen kan da følge opp om de har fått det til, eller om de trenger videre assistanse. Med spesifikke krav vil det bli flere muligheter for å gi presise tilbakemeldinger (Gotvassli, 2019, s. 181).

For å kunne drive frem motivasjon, kan man blant annet benytte kompetanseutvikling som et virkemiddel. Kompetanse er et vanskelig begrep å definere, da det er et sammensatt og komplekst begrep. Kompetanseutvikling er en av de viktigste faktorene for at personalet skal nå kvalitetsmålene i barnehagen. Det interessante er hva personalet klarer å oppnå sammen (Aasen, 2022, s. 133). Kompetanseutvikling er en nødvendig når det kommer til personalets utvikling, med kunnskap får man engasjement og sikkerhet, som gjør at lysten for å lære øker enda mer. For å utøve kompetanseutvikling kan man ha intern eller ekstern opplæring i barnehagen. Intern opplæring har gode effekter på kommunikasjonen og samarbeidet i barnehagen, mens ekstern opplæring vil kunne hente inn nye ideer og tanker (Gotvassli, 2019, s. 182). I en arbeidsprosess som kompetanseutvikling er man avhengig av hverandre, og man lærer av hverandre. Å lære av hverandre er en nødvendig del av arbeidsprosessen som skal føre til godt pedagogisk arbeid med barna i barnehagen. Dermed blir læring i praksis viktig i barnehagen, og kompetanseutvikling sett på som en kontinuerlig prosess (Aasen, 2022, s. 134).

2.2 Digital praksis

«Hvilket syn voksne har på barn, påvirker hvordan de forholder seg til barnas bruk av moderne teknologi, som digitale verktøy og medier.» (Bølgan, 2018, s. 24).

Det er mye forskjellig barnehagen skal ha kompetanse i. Barnehagen skal ikke bare ha kompetanse i hvordan apper åpnes og videoer spilles av, men også det pedagogiske innholdet i de digitale mediene og hvordan disse brukes. Det finnes et mangfold av pedagogiske nettsteder, apper og videoer, men å skaffe seg oversikten over disse er ikke lett om man sliter med å forstå seg på digitale verktøy. Det er meningen at teknologien skal gi merverdi til det pedagogiske arbeidet, og at det digitale skal integreres i det pedagogiske arbeidet på en måte som ivaretar leken og læringen til barna (Sandvik, 2022, s. 113). Det finnes imidlertid ingen fasit på hvordan barnehagen skal innføre digitale verktøy inn i barnehagens pedagogiske praksis. De ulike pedagogiske praksisene, også digital praksis, må bli sett på som et samspill mellom hva pedagogene i barnehagen vet, og hvordan de bruker sin kunnskap i ulike sammenhenger i barnehagen (Letnes, 2016, s. 136).

For å kunne ta inn digitale medier i det pedagogiske arbeidet, må man forstå seg på de ulike menneskene i barnehagen og deres generasjons forhold til digitale medier. Digitale immigranter og digitalt innfødte er to uttrykk originalt lansert av Prensky (2001), men jeg har selv lest om dem i Bølgan (2018). Uttrykkene er brukt for å forklare generasjonsforskjellen på de som er født før og etter 1980. Digitale immigranter er født før 1980. De har vokst opp i et samfunn uten den teknologien vi har i dag, og har gradvis gjennom tidene lært seg å leve og fungere i det digitale samfunnet, mens det har utviklet seg. Digitalt innfødte er de som er født etter 1980, og har alltid hatt en grad av digitale medier rundt seg, og ser på digital teknologi som en selvfølgelighet (Prensky, 2001, referert i Bølgan, 2018, s. 102).

Ifølge rammeplanen skal digital praksis i barnehagen bidra til kreativitet, lek og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44). Digital praksis i barnehagen er i rammeplanen skrevet om under barnehagens arbeidsmåter, men ikke som et eget punkt i delen om barnehagens fagområder. Bølgan (2018) skriver at det kan dermed virke og oppfattes som digital praksis er en stor og komplisert ting som enkelte spesielt interesserte og utdannede i barnehagen har ansvar for, mens resten av de ansatte ikke trenger å tenke på dette (Bølgan, 2018, s. 25). Det er meningen at barnehagens digitale praksis skal være en naturlig del av barnehagehverdagen, og at det digitale innholdet skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen (Bølgan, 2018, s. 29). Pedagogisk arbeid med digital teknologi er komplekst, og bruk av det digitale kan synes å ha en svak forankring i barnehagens praksis (Letnes, 2016, s. 136). For at digital praksis skal kunne bli en naturlig del av barnehagens virksomhet, trenger man et personale som klarer å forholde seg til at barndommen er i endring. Om personalet har en slik god holdning til barns utvikling i det digitale samfunnet i barnehagen, vil barna føle seg sett og tatt på alvor (Bølgan, 2018, s. 28).

Den ansatte i barnehagen må forstå seg på teknologiens betydning for barna i barnehagen, for å videre kunne benytte digital teknologi i en pedagogisk praksis. Dermed kan personalets ulike holdninger og kompetanse til det digitale, påvirke hvilke typer teknologi som benyttes i barnehagen (Letnes, 2016, s. 140). Andre ting som vil være betydelig for den pedagogiske praksisen, er hvordan personalet i barnehagen møter barna som allerede har erfaring i bruk av digitale medier (Letnes, 2016, ss. 141-142).

2.3 Det kunstfaglige perspektivet

Hva er egentlig kunstfag? Ifølge rammeplanen handler fagområdet kunst, kultur og kreativitet om uttrykksformer som: «billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk,

litteratur, film, arkitektur og design.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51). Jeg har valgt å bruke ordet kunsthøgskole for å definere fagområdet kunst, kultur og kreativitet i denne oppgaven.

Digitale medier som en ressurs i kunsthøgskolene

Under fagområdet kunst, kultur og kreativitet i rammeplanen står det blant annet dette:

«I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50).

Som man ser i rammeplanen, skal barna få estetiske erfaringer med kunsthøgskolene i ulike former. Jeg har valgt å fremheve ordene *skal* og *ulike former* for å tydeliggjøre kravet som finnes om ulike former av estetiske opplevelser barna skal erfare. Det står ikke noe om det digitale verktøyet innen kunsthøgskolene, men digitale medier kan være en av verktøyene som utvider denne horisonten.

Et verktøy som ofte finnes og brukes i barnehagen er nettbrett. Letnes (Jacobsen et al., 2016, referert i Letnes, 2018) skriver at andelen av nettbrett i barnehagen doblet fra 2013 til 2016, og etter ren erfaring tror jeg dette tallet har økt enda mer per dags dato (Letnes, 2018, s. 231).

En måte barn bruker digitale medier i leken, er blant annet i det som kalles for medielek. Barna ser noe på tv, film og andre videoer og bruker ord, uttrykk, setninger og erfaringer fra disse digitale mediene i leken sin. Dette er et begrep som ble mye brukt på 80-tallet, hvor barna gjerne så samme barne-tv hver dag til samme tidspunkt. I dagens samfunn er det en ekstrem stor tilgang på ulik digital underholdning for barn, og barna ser nødvendigvis ikke på samme tingene lengre. Her kan barnehagen være et møtepunkt for barna, for eksempel gjennom barns multimodale fortellinger (Letnes, 2018, s. 233).

Digitale medier som en ressurs i multimodale praksiser i barnehagen handler om at det digitale kan være et sted for samspill, interaksjon og meningsskaping. Nyere teknologier, som iPad, har vært med på å introdusere nye dimensjoner i barns mulighet til å skape mening. Denne meningsskapingen skjer når barn møter multimodale medieprodukter, og når de er med på å skape slike medieprodukter selv (Letnes, 2016, s. 168). Et mulig multimodalt media barna kan skape, kan være digitale fortellinger. I digitale fortellinger har man muligheten til å bruke kunsthøgskolene som en ressurs, men det er en fare for at teknologien i seg selv er det barna blir opptatt av (Åberg & Pramling, 2013, referert i Letnes, 2016, s. 169). Da kan barnehagelæreren begynne med å enten introdusere det digitale verktøyet først, og la barna bli

kjent med det, eller å ikke fortelle at barna skal bruke et digitalt verktøy før det kunstfaglige arbeidet er gjennomført. Uansett hvilken innledning barnehagelæreren bruker til digitale verktøy i prosjektet, vil barnas mestring av teknologien bidra til interaksjonen som skjer ansikt til ansikt (Åberg et al., 2013, referert i Letnes, 2016, s. 169). Når man bruker tid til digitale medier i barnehagen, åpnes det for skapende utfoldelse, som videre kan støtte blant annet kunstfagene (Letnes, 2016, s. 170).

Moe (2018) skriver om barnehagens møter om kunstuttrykk. Ut ifra barnehagens pedagogiske ressurser og beliggenhet vil barnas møte med kunstuttrykk variere. Det viktigste er at barnehagen har et personale som er bevisst over hvilke muligheter som ligger i nærmiljøet. Videre er det slik at det meste av kunsten kan formidles til barn, men at ikke all kunst vil kommunisere like godt med barna. Derfor er det kunstmøter tilpasset de individuelle barnas alder, kommunikasjonsform og modenhet som vil gi barna mest utbytte (Moe, 2018a, s. 111).

Kreativitet

Ofte settes det et skille mellom «de som er kreative» og «de som ikke er det» Dette skillet får kreativitet til å virke som en gave som har blitt utdelt til et par utvalgte. Derimot, er det i utgangspunktet slik at kreativitet er noe alle har en grad av. Det kan likevel hende at denne kreativiteten blir holdt nede og ikke får plass til å utfolde seg, da man kan anse kreativitet som en slags muskel som kan trenes opp (Moe, 2018b, s. 138).

Kreativitet forbindes gjerne med mennesker som har gjort noe banebrytende. Moe (2018b) beskriver flere forfatteres syn og tanker om kreativitet (Moe, 2018b, s. 139). Først om Csikszentmihalyi, som beskriver hvordan kreativitet er knyttet opp mot geniet. Han forklarer at barn kan være talentfulle, men ikke kreative. Dette begrunnes med at for å benytte kreativitet kreves det en forståelse om en type kunnskap eller ferdighet, kreativiteten er da å benytte denne kunnskapen eller ferdigheten (Csikszentmihalyi, 1996, referert i Moe, 2018, s. 139).

Med Csikszentmihalyis forståelse av kreativitet og talent, ser Moe på Mozart, som allerede som barn kunne spille bedre enn mange voksne. Dette var da ikke kreativitet, men et talent. Når Mozart begynte å selv komponere egen musikk, kom kreativiteten frem, nettopp fordi han allerede hadde grunnleggende kunnskaper innen musikk. Dette teorien støttes videre opp av Gardner, som hevdet av både komponister og kunstnere må kjenne sine verktøy godt for å kunne bruke dem kreativt (Gardner, 1993, referert i Moe, 2018, s. 139).

Barnehagelærerens kompetanse innen kunstfagene

Å være en god barnehagelærer er også å være en skapende barnehagelærer. Om man skal bli god i å lede skapende prosesser i barnehagen, må man selv ha erfaring med teknikker, uttrykksformer, teknikker, egne ideer, ferdigheter og materialer. Når man har et mangfold av muligheter, vil det gi et mangfold av uttrykk. Denne prosessen trenger barn en sparringspartner i, da må de ansatte ha evnen til dette. En barnehagelærer som skaper med barn, støtter barna i å finne inspirasjon (Waterhouse, 2022, s. 128).

3. Metode

Metode er en sentral del av empirisk forskning (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). En metode er et middel man bruker for å komme frem til ny kunnskap. Man bruker en metode for å samle inn datamateriell, som videre brukes i undersøkelsen man gjennomfører (Dalland, 2020, s. 54). Å være metodisk i en vitenskapelig sammenheng, stiller krav til ærlighet, sannhet, og systematisering av våre tanker (Dalland, 2020, s. 53). Metode deles hovedsakelig opp i to typer: Kvantitativ og kvalitativ (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28).

Skillet mellom kvantitativ og kvalitativ metode handler hovedsakelig om hvordan data registreres og analyseres. Kvantitativ metode brukes for å samle inn tall og data. Det er et tydelig skille mellom informant og forsker, og vil dermed ikke påvirke informantene like mye som i kvalitativ metode. Kvalitativ metode er basert på et subjekt-subjekt-forhold mellom forsker og informant (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28).

Da jeg skulle velge hvilken metode jeg ønsket å bruke for innsamling av datamateriale til bacheloren, tenkte jeg tilbake på alle spørsmålene jeg hadde i utviklingsarbeidet mitt i praksis. Jeg forstod da at det mest nyttige for min del ville være enten spørreskjema eller intervju, og valgte å gå for intervju. På veiledning fikk jeg også anbefalt intervju istedenfor spørreskjema, da veilederne trodde at jeg kom til å få best utbytte av dette.

3.1 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode baserer seg på flere innsamlingsmetoder, blant annet observasjon, gjennomføring av prosjekt, samtaler og intervju (Bergsland & Jæger, 2022, s. 29). I min bacheloroppgave har jeg valgt å bruke intervju. Fortolkning og kontekst er to sentrale

begreper i kvalitativ forskning, fortolkning handler om hvordan du som innsamler av data fortolker informasjonen du samler inn, og kontekst er å se på menneskers hverdagshandlinger i sin naturlige kontekst. Man kan beskrive denne forskningsmetoden som en spiral, hvor forståelse og tolkning leder til ny forståelse og ny tolkning (Bergsland & Jæger, 2022, s. 30). Kvalitativ metode handler om å fange opp mening og opplevelse, som ikke kan måles i tall (Dalland, 2020, s. 54).

3.2 Intervju i form av semistrukturert intervju

Intervju har ikke strenge regler for å kunne gjennomføres. Gjennom et intervju ønsker man gjerne å få svar på spørsmålene hva, hvorfor og hvordan. For å ha et intervju burde man ha kunnskaper om fenomenet man skal utforske (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32). Kvalitative intervjuer egner seg godt når man ønsker å studere meninger og holdninger, da man får et dypere innblikk i informantens verden (A. Johannessen et al., 2021, s. 105). Man vil kunne få en dypere forståelse av informantens refleksjoner, erfaringer og holdninger (A. Johannessen et al., 2021, s. 106).

Selv om intervju ikke har strenge regler, kan man likevel dele intervju i strukturerte, semistrukturerte og ustrukturerte intervju. Strukturerte intervju baserer seg på skjema med ferdigskrevde svar, som forskeren krysser av på etter hvert som informanten svarer (A. Johannessen et al., 2021, s. 107). Et ustrukturert intervju, også kalt for åpent intervju, har spørsmål som handler om ett tema, og har ikke en intervjuguide.

Semistrukturerte intervju er intervju som baserer seg på en intervjuguide, men intervjueren kan også styre bort fra denne og har frihet i forhold til intervjuguiden (A. Johannessen et al., 2021, s. 108). I min oppgave skulle jeg sammenligne data fra to informanter, og dermed valgte jeg et semistrukturert intervju, da slikt intervju egner seg godt til sammenligning av informanter. Hadde jeg derimot valgt ustrukturert intervju, ville det vært vanskelig å sammenligne data fra begge informantene, på grunn av den ustrukturerte naturen til et slikt intervju (A. Johannessen et al., 2021, s. 108).

A. Johannessen (et al., 2021) skriver at semistrukturerte intervju ikke baserer seg på intervjuguide med ferdig utformede spørsmål (A. Johannessen et al., 2021, s. 113). Min intervjuguide hadde derimot ferdig utformede spørsmål, men disse spørsmålene ble ikke stilt akkurat slik som de sto skrevet. Jeg tilpasset spørsmålene ettersom intervjuet foregikk, med å endre på noen av ordene, forklare nærmere på enkelte ting, og et par ganger valgte jeg å ikke stille ett av spørsmålene, da informanten allerede hadde svart på dette under et annet

spørsmål. Etter å ha lest om de forskjellige formene for intervju, har jeg likevel vurdert det slik at mine intervju var semistrukturerte, nettopp fordi jeg ikke brukte intervjuguiden strukturert nok til å kalle intervjuet for strukturert intervju.

3.3 Intervjuguide

En intervjuguide er en oversikt over hvilke emner man ønsker å ta opp i intervjuet, og rekkefølgen på disse. Gjennom intervjuet er formålet å snakke om det som skal gi svar på bacheloroppgaven (Bergsland & Jæger, 2022, s. 33). Intervjuguiden er noe forskeren lager i forkant av intervjuet, den kan være en løs plan over samtaleemnene i intervjuet, eller den kan være en strukturert plan med ferdigskrevne spørsmål (Bergsland & Jæger, 2022, s. 34). Jeg vurderte at en strukturert plan ble best for min medstudent, da hen skulle notere for meg. Spørsmålene skal helst være åpne, da dette vil lede til best svar fra informanten. Ønsket mitt var å få et så åpent som mulig svar fra informanten, og at informanten kunne formålere seg med egne ord (A. Johannessen et al., 2021, s. 105).

For å utforme strukturen til intervjuguiden brukte jeg A. Johannessen (et al., 2021) sin utforming av intervjuguide (s. 111-113). I innledningen av intervjuguiden skal forskeren presentere seg selv. Forskeren skal presentere hva intervjuet handler om, litt om konsekvenser av å være med på intervjuet, gå gjennom hvordan intervjuet dokumenteres, garantere anonymiteten til informanten, informere om informantens rett til å avslutte intervjuet når som helst, og en antydning over hvor lenge intervjuet vil vare. Første spørsmålet/spørsmålene som stilles skal være enkle for informanten å svare på, for å skape tillitt og relasjon mellom forsker og informanten. Jeg startet intervjuguiden med spørsmål om informantenes utdanning og bakgrunn, nettopp for å skape tillitt mellom oss.

Deretter starter man med et introduksjonsspørsmål. Dette kan være spørsmål som «Hva tenker du når jeg sier (noe som introduserer tema)?». Begrunnelsen for slike spørsmål er å rette oppmerksomheten til informanten mot tema, hvor informanten får dele egne tanker og erfaringer uten føringer fra andre spørsmål. Neste kommer overgangsspørsmål, for å kunne lede en overgang mellom introduksjon- og nøkkelspørsmålene. Gjennom slike spørsmål får man innblikk i informantens forståelse av virkeligheten. Overgangen leder til nøkkelspørsmålene, som også kan kalles for hoveddelen i et kvalitativt intervju. Det er gjennom disse spørsmålene forskeren prøver å få inn data for å besvare sin problemstilling og tema. Videre blir det nevnt kompliserte og sensitive spørsmål, med disse er noe som generelt bør unngås om man kan, og mitt intervju hadde ingen slike spørsmål. Til sist skal det være en

avslutning, slik at intervjuet avrundet på en ryddig måte. Her burde det settes av tid til eventuelle spørsmål fra informanten, om de har noe de lurer på.

3.4 Rekruttering av informanter

I kvalitative undersøkelser vil man gjøre strategiske valg for å rekruttere informanter. Det vil si at informantene blir valgt ut ifra en målgruppe som har kunnskap, egenskaper og erfaringer innen det problemstillingen til forskeren handler om. Jeg gjorde et strategisk utvalg av informanter, da jeg visste at jeg ville se på ulike holdninger og kompetanse innen digitale medier. Jeg valgte da en informant jeg visste hadde digital interesse, og en annen informant som ga uttrykk for å ikke være like interessert i det digitale.

3.5 Gjennomføring av intervju

Når man skal gjennomføre et kvalitativt intervju, er det nødvendig å vurdere hvilken tilnærming man har til informanten. Enkelte ting man kan gjøre for å holde en meningsfull diskusjon tilpasset tema er å oppmuntre informanten til refleksjon og detaljerte svar, stille oppfølgingsspørsmål, gi tilbakemeldinger, lytte, observere kroppsspråk og ikke avbryte informanten (A. Johannessen et al., 2021, s. 113).

I alle mine intervju fulgte jeg for det meste intervjuguiden, men stilte også andre spørsmål for å få litt mer dybde i svarene fra informanten (A. Johannessen et al., 2021, s. 108). I de to første intervjuene var jeg mer oppmerksom på å følge intervjuguiden. Dette var fordi jeg hadde med meg en medstudent som tok notater, og tenkte det ble lettere for hen å ta notater om hen visste hvor vi var i guiden. Når jeg gikk utenfor rekkefølgen i intervjuguiden, husket jeg på å presisere dette til medstudenten. For de to andre intervjuene hadde jeg ikke med meg medstudent for å notere, da disse ble gjennomført på telefon, dette ga meg mer frihet i forhold til intervjuguiden.

3.6 Analyse av data

For å analysere det innsamlede datamateriale, undersøkte jeg først de ulike måtene å analysere tekster på. I Bergsland og Jæger (2022) anbefalte de ulike bøker som omhandlet analyse (Bergsland & Jæger, 2022, s. 46). Jeg valgte å se på tematisk analyse i boken «Hvordan bruke teori?» av Johannessen, Witsø og Børve (2018), som var en av bøkene som ble anbefalt. De skriver om den tematiske analysen fra Virginia Braun og Victoria Clarke (2006), som de i sin bok har forenklet og justert for å passe bedre til studenter. Her beskriver de en tematisk

analyse fordelt på fire steg: Forberedelse, koding, kategorisering og rapportering (L. Johannessen et al., 2018, s. 282).

Første steg: forberedelse

Første steget i en tematisk analyse er forberedelse, her skal man skaffe seg oversikt over data. Jeg startet analysen med å lese gjennom teksten min flere ganger. Jeg skrev ned notater i stikkordsform underveis, men var oppmerksom på å ikke grave meg ned i detaljene, da denne fasen hovedsakelig dreier seg om å få oversikt over datamaterialet. Etter jeg hadde lest grundig gjennom notatene og fått bedre oversikt, noterte jeg hvilke tanker jeg hadde om dataene i sin helhet (L. Johannessen et al., 2018, s. 284).

Andre steg: koding

Koding kan defineres som en måte å fremheve og sette ord på viktige poeng i dataene man har samlet inn. Johannesen (et al., 2018) skriver at dette gjøres av tre overlappende grunner: Få oversikt over innholdet, generere nye og dypere innsikter, og tilrettelegge dataene for neste fase, som er kategoriseringsfasen (L. Johannessen et al., 2018, s. 284). Johannessen anbefaler å gjennomføre kodingen med kombinasjon av tre teknikker, jeg brukte teknikk en og to. Første teknikken handler om markering, så jeg startet med å først markere ord og korte utsagn som stakk seg ut i det første intervjuet (L. Johannessen et al., 2018, s. 285). Jeg passet på å markere kortere poeng, istedenfor lange setninger, da det er dette som blir anbefalt som en bedre tilnærming (L. Johannessen et al., 2018, s. 288). Den tredje teknikken gikk ut på å skrive assosiasjoner til teksten, noe jeg gjorde på et eget dokument (L. Johannessen et al., 2018, s. 285).

Da jeg var ferdig med kodingen, gikk jeg over det nye materialet mitt flere ganger. Underveis kom jeg på gjerne nye refleksjoner, eller oppdaget noen spørsmål jeg ikke hadde innsett tidligere. Å gå gjennom dataene flere ganger handler blant annet om kvalitetssikring. Kvalitetssikring vil si at med flere gjennomlesinger av materialet, reduserer man risikoen for å overse viktige poeng (L. Johannessen et al., 2018, s. 292).

Tredje steg: kategorisering

Kategorisering handler om å se på det store bildet av datamaterialet ditt. Her deler man datamaterialet inn i temaer. Disse temaene er det forskeren selv som bestemmer, og man kan anse hvert tema som en egen boks. I hver boks skal man samle data som har viktige fellestrekk (L. Johannessen et al., 2018, s. 295). Utfordringen med kategorisering er at det finnes mange forskjellige måter dataene kan bli kategorisert på. Mine utvalgte tema, ut fra

problemstillingen, ble holdninger og kompetanse. Jeg fordelte ordene og setningene fra kodingen inn i mine to tema, og fikk dermed bedre oversikt da jeg skulle drøfte temaene mine.

En del av kravene til tema, er at de ikke må overlape i for stor grad. Etter å ha gjennomført alle intervjuene, var det tydelig at holdningene og kompetansen til informantene snurret inn i hverandre, men samtidig var det et tydelig nok skille i spørsmålene i intervjuguiden og svarene fra informantene til at det var mulig å dele opp i nettopp de temaene (L. Johannessen et al., 2018, s. 299).

Fjerde steg: rapportering

Rapportering handler om å skrive om temaene, og innholdet i dem, i resultatdelen av oppgaven, denne delen i min oppgave er kalt for Funn og drøfting. Det er i denne delen man for alvor begynner å skrive på resultatdelen, men på grunn av rapporteringsdelens nære forhold til kategoriseringsdelen, er det fort gjort at man jobber med disse om hverandre. Ofte underveis i rapporteringen, finner man nye spenningspunkter i dataene, som kan lede til flere utkast av resultatdelen. Min resultatdel ble endret på utallige ganger etter hvert som den ble skrevet, men til slutt endte den opp med å bli delt inn i de to temaene fra kategoriseringsfasen, med utvidet tittel: Holdninger til digitale medier og kompetanse innen digitale medier.

Resultatdelen skal brukes for å skrive frem svarene i problemstillingen, som vil være analysens funn. Denne delen skal overbevise leseren om at funnene er interessante og gyldige, og at de gir svar på det problemstillingen stiller spørsmål på (L. Johannessen et al., 2018, s. 303). En overbevisende resultatdel består blant annet av en ryddig struktur, en grundig og nyansert presentasjon og at poenger belegges gjennom bruk av dataene (L. Johannessen et al., 2018, s. 304).

3.7 Etiske retningslinjer

For å forklare forskerens etiske ansvar, har jeg valgt å bruke de tre hovedprinsippene til Jæger & Bergsland (2022): informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, ss. 47-49).

Informert samtykke gis i form av underskrift eller markering i et samtykkeskjema. I dette samtykkeskjema skal det legges til rette for undersøkelsens mål, at den er frivillig, og at informantene kan trekke seg når som helst. I intervjuene med mine informanter ble samtykkeskjemaene gitt før intervjuet startet, og de ble godkjent av at informantene krysset av en boks på slutten av skjemaet (vises i det vedlagte samtykkeskjemaet i slutten av

oppgaven). Dette ble gjort for å ikke trenge å melde inn intervjuet til Sikt (tidligere NSD), da samtykkeskjemaet ikke inneholdt noen personopplysninger til informantene.

Konfidensialitet handler om å ikke offentliggjøre personlige data som kan lede til oppdagelsen av informantenes identiteter. I kvalitative intervju, kan det være vanskeligere å holde anonymiteten til informantene, da informantene kan dele personlige fortellinger som kan lett gjenkjennes av andre. For å holde anonymiteten deres, skal man kode eller gi fiktive navn til informantene. I min oppgave har jeg valgt å kode informantene som informant 1 og informant 2, navnene ble gitt ettersom hver jeg hadde intervju med først.

Konsekvenser går ut på å ta hensyn til og vurdere mulige belastninger for informantene. Dette handler om å ivareta informantenes integritet, og forhindre negative konsekvenser for informantene.

3.8 Metodekritikk

Det å være reflektert over metodebruk er viktig. I kvalitative studier bruker man ord som reliabilitet og validitet for å vurdere kvaliteten til studie (Bergsland & Jæger, 2022, s. 43). I kvalitative studier får disse begrepene en litt annen betydning. Reliabilitet kan i kvalitativ forskning knyttes til pålitelighet, hvor man må vurdere kvaliteten på eget arbeid ut ifra om forskningen utføres på en tillitsvekkende måte, hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det blir samlet inn og hvordan det bearbeides. For å øke reliabiliteten kan forskeren gjøre dette med å redegjøre for hvilke teori man har lagt vekt på, og på hvilken måte dette kan ha innvirkning på forskerens tolkning av datamaterialet.

Validitet i kvalitativ metode kan knyttes opp mot begrepene troverdighet og overførbarhet. Troverdighet handler om forskerens refleksjon over valg og bruk av en metode, og hvorfor denne metoden egner seg for å besvare problemstillingen. Om man benytter kvalitativt intervju for å samle inn data, må man reflektere over hvorfor akkurat denne metoden ble valgt for å best kunne svare på forskerens problemstilling.

Overførbarhet er et begrep som omfatter oppgavens overførbarhet til lignende fenomener. De tolkningene som blir gjort i én kvalitativ studie, kan tolkningene gjerne gjelde i flere sammenhenger (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44).

4. Funn og Drøfting

I denne delen av oppgaven ønsker jeg å presentere enkelte funn fra datamaterialet og drøfte disse. Jeg vil trekke frem de funnene jeg har vurdert som relevant med tanke på å besvare min

problemstilling. Kapitlet er delt inn i mine to hovedtemaer som kom frem under analysefasen, disse temaene er *holdninger til digitale medier* og *kompetanse innen digitale medier*. Under hvert underkapittel vil jeg dele sitater fra begge informantene, og deretter drøfte. Jeg har valgt å slå sammen funn- og drøftingsdelen for å gjøre denne delen oversiktlig. I hver del kommer jeg til å trekke frem data fra alle intervjuene, og skiller ikke mellom intervju 1, 2, 3 og 4. Det er likevel nyttig å nevne at intervju 1 og 2 baserte seg på samme intervjuguide, og handlet om informantenes holdninger og kompetanse innenfor digitale medier generelt. Intervju 3 og 4 baserte seg på en annen intervjuguide, med utgangspunkt i kunstfagene og bruk av digitale verktøy innen kunstfagene.

4.1 Holdninger til digitale medier

For å få en grunnleggende forståelse for informantenes tanker om digitale medier, spurte jeg hva informantene tenkte når jeg nevnte begrepet «digital praksis».

«Merarbeid. Det er mye å sette seg inn i, og jeg har lite erfaring, spesielt når det kommer til iPaden» Informant 1

«Utvikling. Barn er annerledes nå enn før, og ting endres hele tiden. Oppvekst er viktig, og den utvikler seg, dermed er det naturlig at barnehagen begynner å jobbe med det digitale» Informant 2

Merarbeid er i Store Norske Leksikon noe som defineres som: «arbeid som utføres ut over den avtalte arbeidstid av arbeidstakere som arbeider deltid eller har fått redusert arbeidstid etter arbeidsmiljøloven § 10–2 (4).» ("merarbeid," 2022). Jeg har med denne definisjonen på merarbeid da jeg var usikker på definisjonen selv under intervjuet, og ordets bruk. Jeg visste på forhånd at informanten jobbet heltid, og tolket dermed hennes bruk av ordet merarbeid som en betegnelse på arbeid som forventes å gjøres utenom arbeidstiden, selv om informant 1 var fast ansatt. For meg virket det som informanten følte at siden hun ikke fikk hjelp til det digitale i løpet av barnehagehverdagen, følte hun at det var forventet at dette var noe hun måtte gjøre på hennes egen fritid. Informant 2 mente at digital praksis gikk ut på ut utvikling, og at det var helt naturlig at barnehagen må tilrettelegge ettersom samfunnet endrer seg.

«Jeg har lite tålmodighet når det kommer til digitale ting jeg ikke kan fra før av, men jeg er motivert til å lære meg mer, jeg bare klarer ikke å se hvordan det skal være mulig å lære seg dette på egen hånd» Informant 1

«Jeg ser på meg selv som en nyskapende pedagog, og jeg ønsker å være med på utviklingen hos barna. Barna i dag har mye kunnskap om den nye generasjonen innenfor digitale verktøy, og det er viktig for å unngå at de havne bakpå. Man skaper mye sosialt i digitale verktøy, det skaper læring. Man må kunne se både det positive og negative med bruk av digitale verktøy» Informant 2

Som Informant 1 nevner i sitatet så sliter hun med å lære seg digitale verktøy på egenhånd, så når man da slår sammen mangelen på kursing og lite erfaring med slike medier, blir det mye å lære seg på egen hånd. Det er tydelig for meg at Informant 1 ønsker å lære mer og å øke sin kompetanse, men at hun ikke aner hvordan dette skal være mulig. Det er også åpenbart at lysten og motivasjonen er til stede, men at det mangler kompetanseutvikling i barnehagen. Her er det interessant å høre de forskjellige innstillingene til informantene, spesielt når de begge jobber i samme barnehage og på samme base.

For å forklare sine holdninger til digital praksis i barnehagen kommer informant 1 med et eksempel:

«Den siste uken har det vært stor mangel på ansatte, og mange barn i barnehagen. I overganger fra spisetid til utetid, har det dermed vært vanskelig å holde oversikt over barna. Dette er fordi i denne overgangen skal enkelte barn på do, skiftes bleie på, kles på, i tillegg til uforutsette situasjoner som kan oppstå, slik som krangler blant barna og ulykker. Det er også enkelte barn som krever mer veiledning og støtte gjennom alle overgangssituasjoner, og de barna trenger gjerne en voksen helt fra a-å. Hvis det da er få ansatte, blir det umulig å ha god oversikt over alle om de deler seg på forskjellige rom. Derfor har det blitt satt på noe (informanten spesifiserte ikke hva som ble satt på) på en prosjektør, da har barna holdt seg relativt samlet og roligere. Det blir dermed enklere for de ansatte å fordele seg godt, og de barna som trenger mer hjelp vil få dette. Dette har skjedd flere ganger denne uken.» Informant 1

Dette sier Informant 1 til sitt eget eksempel:

«Jeg synes den løsningen føltes feil ut, og i forhold til ReKom er det jo ikke riktig å bruke skjerm for å oppholde barna. Bruk av digitale medier i barnehagen syns jeg skal ha et formål, og at barna skal ha utbytte av det. Jeg vil ikke at skjerm skal brukes som en avlastning for de voksne, det synes jeg føles feil ut. Jeg skjønner hvorfor de ansatte gjør det, jeg bare synes det føles feil ut likevel» Informant 1

Ut ifra informantens forklaring, virket det som hun syntes situasjonen var feil fordi det ikke gikk inn i Digital praksis under ReKom, og barna ikke hadde noe utbytte av situasjonen. Det kan i denne situasjonen være vanskelig å måle om barna hadde et utbytte eller ikke av skjerm-situasjonen, men det kan tenkes at informanten mente det ikke var pedagogisk innhold i skjerm-tittingen, og at det dermed ikke bidro til barns lek, utforskning og læring. Ut fra informantens refleksjoner virket det som at det var ikke nødvendigvis skjerm-tittingen som var problemet, men heller innholdet som føltes feil ut.

Om samme sitasjon, beskriver Informant 2:

«Vi har snakket om at man ikke skal bruke digitale verktøy for å okkupere barna, men å bruke det til noe viktig for barns utvikling og læring. Vi voksne har mye makt ovenfor barna, så vi må vise barna de positive sidene med det. Jeg prøver også å videreutvikle personalet.» Informant 2

Jeg har i ettertid ønsket at jeg spurte om hun hadde noen ideer til alternative løsninger barnehagen kunne ta i bruk for å samle barna like effektivt, da jeg tror dette ville vært interessant å spørre om. Siden jeg ikke har et svar fra denne informanten, har jeg tenkt på andre måter det hadde vært mulig å samle barna, slik som lydbok- eller musikkstund, eller å se på noe med et pedagogisk innhold med utbytte for barna. Med alle disse alternativene er det positive og negative sider, men om problemet i eksemplet var at barna så på en skjerm flere ganger i uken, og noen ganger dagen, i barnehagen, ville jo lydbok eller musikk være et alternativ. Om problemet var selve innholdet i det barna så på, kunne løsningen være et mer pedagogisk rettet innhold.

Det kan også være at de ansatte som satt på dette innholdet i eksempelet, har andre holdninger om digitale medier som verken jeg eller informanten visste om, eller at de manglet kompetanse innenfor de digitale, og satt dermed bare på noe de vet barna likte. Så kan man jo også se på om det er så «feil» at barna innimellom ser på noe med manglende pedagogisk innhold, spesielt i stressende situasjoner med få ansatte. Her er det, så vidt jeg vet og undersøkte i intervjuene, heller ingen fasitsvar.

4.2 Kompetanse innen digitale medier

For å kunne arbeide med noe nytt er det naturlig å trenge en form for opplæring eller eksponering til det nye. For å videre forstå meg på kompetansen til informantene, ønsket jeg å

se på hvilken opplæring eller støtte informantene hadde fått for å innføre digitale medier i barnehagen.

«Det ble holdt et praktisk kurs på høsten i fjor, der tror jeg de hadde stasjoner hvor man fikk lære ulike ting. Jeg var syk da kurset ble holdt da, så jeg var ikke der. Det skulle gjerne vært flere slike kurs» Informant 1

«Vi har hatt samarbeid med Dronning Mauds enkelte ganger, og et kurs her i barnehagen i fjor høst. Men man må også inspirere hverandre i barnehagen og hjelpe hverandre med utviklingen, for å videre kunne utvikle barna. Selv om jeg har mye digitale verktøy hjemme, er det ikke alltid alle som har det, derfor må vi skape tilgjengelighet for opplæring i barnehagen» Informant 2

Tenkt deg at du skal lære deg noe helt nytt, og du får 3 timer med kurs på hvordan du skal benytte, forstå og aktivt bruke det digitale på en pedagogisk bakgrunn sammen med barn. For enkelte vil dette kanskje høres lett ut, men for andre vil dette være nærmest en umulig oppgave. For å kunne utdype og forstå informantens behov for opplæring og kursing, ønsker jeg å trekke frem uttrykkene digitale immigranter og digitalt innfødte, som er nærmere beskrevet i teori-delen (Bølgan, 2018, s. 102). Med disse uttrykkene er informant 1 en av de digitale immigrantene, og har dermed vært en del av den ekstreme digitale utviklingen siden før 80-tallet. Jeg er usikker på eksakt alder på informant 2, men jeg tror hun er midt mellom digitale immigranter og digitalt innfødte, kanskje litt nærmere de digitalt innfødte.

Annet enn det ene 3-timerskurset på høsten 2022, husket ikke informantene om de hadde hatt noen annen form for opplæring. Her ønsker jeg å trekke inn barnehagen som en lærende organisasjon, og barnehageansattes behov for kompetanseutvikling. Som skrevet i teoridelen, beskriver Skoglund og Sundvall (2020) at personalet i barnehagen må ha tilgang på kompetanseheving for at barnehagen skal kunne være en lærende organisasjon (Skoglund & Sundvall, s. 18).

For å videre se på opplæringen til informantene, ønsket jeg å se på hva informantene tenkte om opplæring og støtte for å bruke digitale verktøy i kunstfagene. Det er flere områder digitale medier kan brukes, men på grunn av min fordypning musikk, drama og kunst og håndverk, var jeg mest interessert i det kunstfaglige perspektivet.

«Jeg har hatt litt opplæring, bare fra mine medarbeidere, men jeg synes ikke det er nok. Jeg trenger masse opplæring. Jeg synes det er litt rart at vi har digital praksis

under ReKom som satsningsområde, og ikke har hatt noe særlig med opplæring. Jeg vet jo at ReKom har kurs, så hvorfor vi ikke har hatt det vet jeg ikke.» Informant 1

«Gode rollemodeller og kurs, man blir påvirket av de man jobber med. Her har vi ganske blandet alder, det er bra, da kan vi lære av hverandre. Kompetanseheving er viktig!» Informant 2

Informant 1 synes det er rart at de har fått så lite opplæring, når arbeid med digital praksis er noe de er pålagt. Informanten siktet her til arbeidet deres med ReKom, men jeg ønsker også å påpeke at digital praksis er en del av rammeplanen, som nevnt i teoridelen. Informant 2 tok ikke opp ReKom på dette spørsmålet, men var engasjert i at kompetanseheving er noe som er viktig. I teoridelen beskriver jeg at kompetanseheving er et virkemiddel for å øke motivasjon hos de ansatte. Gotvassli beskriver at man kan ha både ekstern og intern opplæring, og ut ifra informantenes forklaring om det ene kurset, virket dette som et kurs med intern opplæring.

Jeg tror at Informant 1 har inngått i et gjentakende mønster, en slags «ond sirkel». Figur 1 forklarer nærmere. Det er viktig å påpeke at denne figuren er noe jeg selv har laget for å visuelt forklare mine egne tanker.

Om man først ikke får opplæring, er det naturlig å slite med å få til. Da mister man motivasjonen, og ender opp med å mangle relevant kunnskap. Når jeg sier relevant kunnskap mener jeg ikke at absolutt alle i barnehagen trenger å ha like mye kunnskap om det digitale eller

Figur 1

kunstfagene, men at noe grunnleggende kunnskap for å kunne likestille tilbudet i alle barnehager er noe jeg ser på som nødvendig. Dette støttes opp av barnehagen som en lærende organisasjon, skrevet om i teori-delen, for å være en lærende organisasjon må de ansatte ha tilgang på kompetanseheving. Min refleksjon, er at hadde informant 1 fått den nødvendige opplæringen, hadde hun hatt mer kompetanse innenfor

det digitale, og dermed også mer forståelse på hvordan det digitale kan være et hjelpemiddel innenfor kunstfagene.

Om kunstfagene sier informantene:

«Jeg er ikke noe særlig kreativ eller kunstnerisk, men jeg elsker sang og musikk. Så innenfor musikken har jeg brukt et nettsted med navn Kor Arti` veldig mye, på den nettsiden får man melodien og teksten, men det er ingen stemme som synger. Da har jeg kor arti` på storskjermen, og barna synger med.» Informant 1

«Vi har brukt kunstfagene og digitale verktøy til å la barna uttrykke seg. Dette har for eksempel vært på våren, da har vi gått tur og funnet vårens første hestehov, barna har tatt bilder av dem, og når vi er tilbake i barnehagen kan vi søke opp hestehoven på nett, og barna har tegnet etter bildene. Vi har også brukt internett for å søke opp ideer til prosjekter og lignende i kunstfagene» Informant 2

Jeg vil først trekke frem at informant 1 var rask med å si at hun er lite kreativ og kunstnerisk. Som skrevet i teori-delen, er det å være kreativ noe alle mennesker har i hvert fall litt av, men man kan anse kreativiteten som en muskel som må trenes opp. For meg da virker det som informanten er usikker på sine egne kunstneriske ferdigheter, og at hun ikke føler seg trygg i bruk av kunstneriske virkemidler, annet enn musikk. Vi kan tolke denne usikkerheten innen kunstfagene som en del av informantens personlighet, men det kan også sees i sammenheng med mangelen på kompetanseheving nevnt tidligere. Her mener jeg at denne mangelen på kunnskap i fagområde kunstfag og arbeidsmetoden digital praksis, gjør at informanten sliter med å se sammenhengen mellom dem, noe som vil påvirke bruken av digitale medier i kunstfagene. Man ønsker jo gjerne å føle seg trygg i kunnskapen om enkelte ting, før man tar i bruk disse tingene. Om informanten ikke føler seg trygg i bruk av digitale medier i noen av de andre områdene innenfor kunstfagene, er det naturlig at informanten ikke tar i bruk digitale verktøy heller. Informant 2 nevner ingenting om kreativitet i denne delen av intervjuet, og uttrykker seg på en måte som får henne til å virke relativt trygg i sin kunnskap om både kunstfagene og de digitale verktøy.

5. Oppsummering og avslutning

Denne oppgaven har sett på problemstillingen «*Hvilken rolle spiller barnehagelærerens kompetanse og holdninger på digitale medier i barnehagen, og hvordan kan dette påvirke barnehagens bruk av digitale medier?*» Jeg har lagt med relevant teori, lagt til rette for metoden brukt i min undersøkelse, og til sist drøftet over funnene fra datamaterialet. Gjennom denne undersøkelsen har jeg fått et noe klarere bilde på ulike holdninger til digitale medier i barnehagen, hvordan dette er koblet sammen med kompetansen, og hvordan disse to faktorene er med å påvirke barnehagens bruk av digitale medier. Jeg vil påstå at min kompetanse nå er hevet, jeg har et stødigere grunnlag enn det jeg hadde før jeg skrev denne bacheloren, og jeg har økt min forståelse på barnehagens digitale praksis.

Etter informasjonen informantene har delt i intervjuene, vil jeg si at jeg har fått et svar på problemstillingen. Det er tydelig at informantene mine har to ganske forskjellige syn på digitale medier i barnehagen, de har også ganske forskjellig kompetanse. Gjennom drøftingen kom jeg frem til utformingen i figur 1, og ønsker å trekke den inn her som et resultat. Basert på informant 1 sine refleksjoner, og redegjøringen av teori innen motivasjon og kompetanseutvikling hos barnehageansatte, vil jeg si at figur 1 er et tydelig bilde på hvordan enkelte barnehageansattes holdninger vil påvirke deres arbeid. Denne undersøkelsen har vist meg at holdninger og kompetanse kan ikke vurderes separat, men heller noe som må sees i sammenheng med hverandre. Kombinasjonen av informantenes holdninger og kompetanse innen digitale medier i barnehagen, og digitale medier generelt, har vist til å påvirke deres bruk av digitale medier i barnehagen, ikke bare på generell basis, men også innenfor kunstfagene.

Informant 1 har tydelig hatt et ønske om å lære seg mer, men ut fra hennes sitater og uttrykk gjennom intervjuene, virket som hun har mistet motet i en viss grad, noe som tydelig videre henger sammen med kompetansen innen det digitale, og barnehagens rolle i det. Hun ser på digitale medier som noe som krever merarbeid, og i enkelte tilfeller blir det digitale bare en ekstra ting å lære seg, istedenfor et praktisk verktøy man kan bruke i det pedagogiske arbeidet som foregår i barnehagen. Informanten presenterer et inntrykk som jeg, basert på erfaring, vet at mange andre ansatte har om det digitale i barnehagen. Ut fra teorien og datamaterialet er det trygt å si at man kan ikke forvente kompetanseutvikling uten motivasjon, og man kan ikke forvente motiverte ansatte, om de står uten faglig kompetanseheving fra barnehagen og andre faktorer, som ReKom. Informanten innrømmer flere ganger selv at hun ikke har nok

kompetanse innenfor digitale medier generelt, og hun har heller ikke brukt digitale verktøy ofte i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Dette viser til en sammenheng mellom kompetansen og utføringen.

Informant 2 anser seg selv som en nyskapende pedagog, som ser det naturlig at barnehagen må henge med i barnas endrende oppvekst. Som vist i teori-delen, kan kompetanse forskjellen mellom informantene blant annet forklares med de generasjonsbaserte forskjellene vi er født inn i. Jeg tror ikke det er mulig å med 100% nøyaktighet forklare hvorfor informantenes syn er så forskjellige, men det er definitivt bevist at holdningene og kompetansen har noe å si for hvordan de digitale mediene blir brukt i barnehagen, og at disse holdningene og denne kompetansen har blitt påvirket av ulike faktorer, som alder, kreativitet og motivasjon. Informant 2 har mer kompetanse og en mer positiv holdning, som har resultert i at hun mer aktivt tar i bruk digitale verktøy i barnehagen, blant annet i ulike pedagogiske prosesser.

Det er ikke slik at jeg ønsker å skylde på noen for manglende kompetanse i barnehagen, men jeg ønsker likevel å presentere et par retoriske spørsmål jeg har tenkt angående dette; hvem sin feil er det at det er mangel på kompetanse hos enkelte ansatte i barnehagen? Er det personene selv? Styreren? Ledelsen? Kommunen? Norge? Som sagt er dette bare retoriske spørsmål, det er likevel spørsmål jeg håper på at en gang kan finnes ut av, og at kompetanseheving innenfor det digitale i barnehagen er noe som etter hvert blir en større prioritet enn det fremtredende er, per dags dato.

Litteraturliste

- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanninga* (2 Utg., ss. 15-51). Cappelen Damm.
- Bølgan, N. B. (2018). *Digital praksis i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7 Utg.). Gyldendal.
- Dronning Mauds Minne Høgskole. (u.å.). *Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage (Rekom)*. <https://dmmh.no/dmmh-kompetanse/regional-ordning-for-kompetanseutvikling-i-barnehage-rekom>
- Gotvassli, K.-Å. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen* (2 Utg.). Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6 Utg.). abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver* Udir.no. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Letnes, M.-A. (2016). *Barns møter med digital teknologi - Digital teknologi som pedagogisk ressurs i barnehagebarns lek, opplevelse og læring*. Universitetsforlaget.
- Letnes, M.-A. (2018). Barns bruk av multimodale medieprodukter og digital teknologi. I N. S. Frisch, M.-A. Letnes, & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (ss. 231-242). Universitetsforlaget.
- merarbeid. (2022). I *Store Norske Leksikon* (ss. Sider).
- Moe, J. (2018a). Barns møte med kunst og kultur. I N. S. Frisch, M.-A. Letnes, & J. Moe (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (ss. 77-126). Universitetsforlaget.
- Moe, J. (2018b). Kreativitet. I J. Moe, N. S. Frisch, & M.-A. letnes (Red.), *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (ss. 127-151). Universitetsforlaget.
- Sandvik, M. (2022). Profesjonell digital kompetanse. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (ss. 113). Cappelen Damm Akademisk.

Skoglund, T., & Sundvall, P. (2020). *Pedagogisk ledelse i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Statsforvalteren. (2019, 02.01.2023). *Regional ordning for barnehager*.

<https://www.statsforvalteren.no/portal/barnehage-og-opplaring/lokal-kompetanseutvikling-i-barnehage-og-grunnopplaring/regional-ordning-for-barnehager/>

Utdanningsdirektoratet. (u.å.). *Barnehagens digitale praksis*. Udir.no.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/arbeidsmater/digital-praksis/>

Waterhouse, A.-H. L. (2022). Hva skal til for å være en dyktig barnehagelærer i fagområdet kunst, kultur og kreativitet? I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2 Utg., ss. 122-130). Cappelen Damm Akademisk.

Aasen, W. (2022). Å utvikle barnehagearbeidet. Ledelsesutfordringer i fremtidens barnehage. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2 Utg., ss. 130-136). Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg

1.1 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet «Digital praksis i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt, hvor formålet er å se på digital praksis i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg skal holde et individuelt intervju med deg. Formålet med intervjuet er å få et bedre innblikk i digital praksis i barnehagen, deres tanker og erfaringer. Det innsamlede materialet skal brukes i min bachelor. Prosjektet skal avsluttes innen 28. April, da leveres bachelor.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

For deg så innebærer det å sette deg inn i intervjuguiden før intervjuet, og være klar til intervju når dagen kommer.

Metode: Kvalitativ metode: Intervju.

Omfang: 45 minutter.

Hvilke opplysninger samles inn: Tanker og erfaringer om digital praksis i barnehagen.

Opplysningene registreres: På min PC/delt dokument med student som skal være med å skrive ned underveis i intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Deltakernes rettigheter:

Retten til å be om innsyn, retting, sletting, begrensning, dataportabilitet og retten til å klage til Datatilsynet.

Behandling av opplysningene:

Opplysningene om deltakerne blir behandlet basert på deres samtykke.

Kontaktinformasjon:

Dronning Mauds Minne Høgskole (sentralbord): 73 80 52 00

Prosjektansvarlig (Nina Frisch Scott): 73 56 83 55

Sikt personvernstjenester: 73 98 40 40

Med vennlig hilsen

Veileder:
Nina Scott Frisch
Mirjam Dahl Bergsland

Student:
Luna Victoria Fredriksen Kvitvik

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Digital praksis i barnehagen*. Jeg samtykker til:

å delta i intervju.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

1.2 Intervjuguide 1

Digital praksis i barnehagen

1. Kan du fortelle litt om din utdanning, yrkeserfaring og bakgrunn?
2. Når jeg sier "digital praksis i barnehagen", hva tenker du da?
 - a. Har du noen erfaringer eller tanker rundt dette?
3. Hvor motivert er du for å ta i bruk digitale medier i barnehagen?
 - a. Hva er dine grunner for å ønske å ta i bruk digitale medier, og hva er dine bekymringer?
4. Hvilke digitale medier har du erfaring med å bruke i barnehagen?
 - a. Hva synes du om dem?
5. Holdninger:
 - a. Hva slags holdninger har du opplevd at foreldre har til digitale medier i barnehagen?
 - b. Hva slags holdninger har du opplevd at dine medarbeidere har til digitale medier i barnehagen?
 - c. Hva er dine egne holdninger til digital praksis i barnehagen? Er det noen spesielle faktorer som påvirker holdningene dine?
6. Kan du gi noen eksempler på hvordan digitale medier har blitt brukt i barnehagen din?
7. Hva slags opplæring eller støtte, om noen, har du fått for å implementere digitale medier i barnehagen?"

1.3 Intervjuguide 2

Intervjuguide til intervju med kunstfaglig fokus

1. Hvordan har du/barnehagen tidligere brukt kunstfag og digitale medier sammen i barnehagen?
2. Hvordan mener du digitale medier kan støtte og utfylle kunstfag i barnehagen?
3. Hva slags opplæring og støtte trenger barnehagelærere for å kunne integrere digitale medier i kunstfaglige aktiviteter?
4. Hvordan kan digitale medier brukes til å støtte barns kreativitet og utforsking av kunstfaglige uttrykk i barnehagen?
5. Hva slags utfordringer ser dere ved å integrere digitale medier i kunstfag i barnehagen, og hvordan kan disse utfordringene forbedres?